

**Ján Kazy – pozoruhodná osobnosť regionálnych dejín,
politik s demokratickým zmýšľaním, proreformnou orientáciou
a nadšením pre pokrok.**

Vo voľbách do Krajinského snemu, konaných dňa 17. novembra 1878 bol v novobanskom obvode jednohlasne zvolený za poslanca liberálny politik Ján Kazy. Svoju pozíciu si udržal počas troch po sebe nasledujúcich volebných období. Voľby v rokoch 1884 a 1887 prebiehali v rámci Tekovskej župy vo vzrušenej atmosfére. Výnimkou bol len novobanský obvod, kde panovala pokojná situácia a po obidva razy bol Ján Kazy jednohlasne znovuzvolený za poslanca Krajinského snemu.

Kto vlastne boli Kazyovci? Korene tejto starobylej šľachtickej a na Pohroní váženej rodiny siahali ďaleko až do 14. storočia. Medzi generáciami jej príslušníkov nachádzame napríklad kapitána Koháryovských husárov, ktorý prišiel o život v roku 1664 počas bojov proti Turkom, ďalej niekoľkých tekovských podžupanov, jezuitského vzdelanca a spisovateľa, vysokého námorného dôstojníka a ešte množstvo ďalších významných osobností. V rodovom erbe tejto rodiny sa nachádzal leopard a zlatý lev, obaja držiaci šablú, pod labou leva odťatá hlava Turka a po stranách hviezda a polmesiac.

Ako poslanec Ján Kazy reprezentoval novobanský volebný obvod v Krajinskom sneme až do svojho menovania za župana Tekovskej župy.

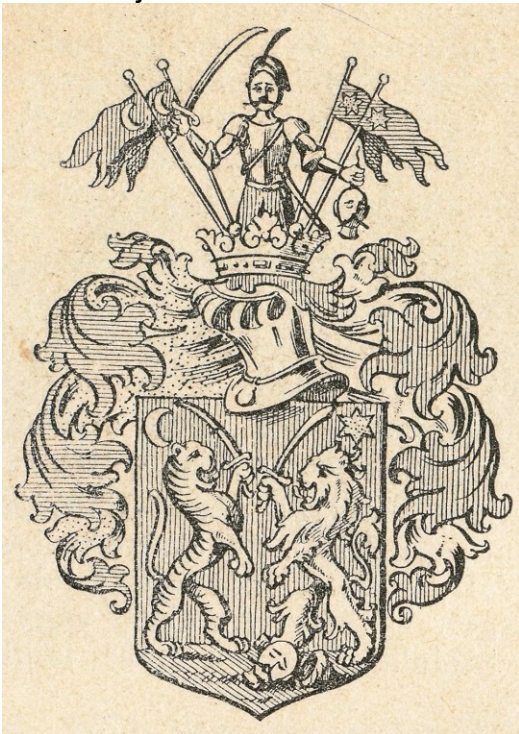

Ján Kazy – Tekovský župan a trojnásobný poslanec za novobanský obvod v krajinskom sneme (obrázok prevzatý z monografie Tekovskej župy)

Dňa 23. apríla 1889 zložil na župnom sneme slávnostnú prísahu. Svoj veľkolepý úvodný prejav začínal slovami: „*Neprišiel som medzi Vás ako cudzinec, ale prichádzam ako brat, ako syn tejto župy, ktorého kolíska sa tu kolísala a ktorého predkovia tu slúžili svojej vlasti...*“

Vystúpenie bolo silne poznačené demokratickým zmysľaním, proreformnou orientáciou a nadšením pre pokrok. Vo svojom programe vyzdvihol potrebu hospodárskeho, vzdelanostného, kultúrneho a mravného pozdvihnutia Tekovskej župy, zmiernenia sociálnych rozdielov, podpory chudobných vrstiev obyvateľstva a tiež potrebu posilnenia autonómie tekovských miest a obcí. Sko hlavný bod svojho programu zdôraznil nevyhnutnosť vybudovania železnice. Ján Kazy si veľmi dobre uvedomoval, že rozvoj dopravy je jednou z hlavných podmienok hospodárskeho oživenia regiónu.

Záležitosťami okolo železničných tratí venoval značnú časť svojej energie. Vytrvalo sa snažil presadiť ideu ich vybudovania v boji s komplikovaným byrokratickým aparátom. Viedol dokonca župnú delegáciu, ktorú po dlhých peripetiách a vyčkávaní nakoniec prijal vtedajší minister hospodárstva Gabriel Baross. Tekovský župan využil všetky svoje schopnosti i konexie vo veci železnice a krok za krokom aj napokon dosiahol vytýčený cieľ: -počas rokov 1894-1895 boli pre dopravu odovzdané novovybudované úseky Požitavskej železnice – 26. októbra 1896 bola otvorená Pohronská železnica medzi Levicami a Hronskou Breznicou, ktorá otvorila aj mestu Nová Baňa nový prístup ku vzdialenejším trhom.

Rodový erb Kazyovcov

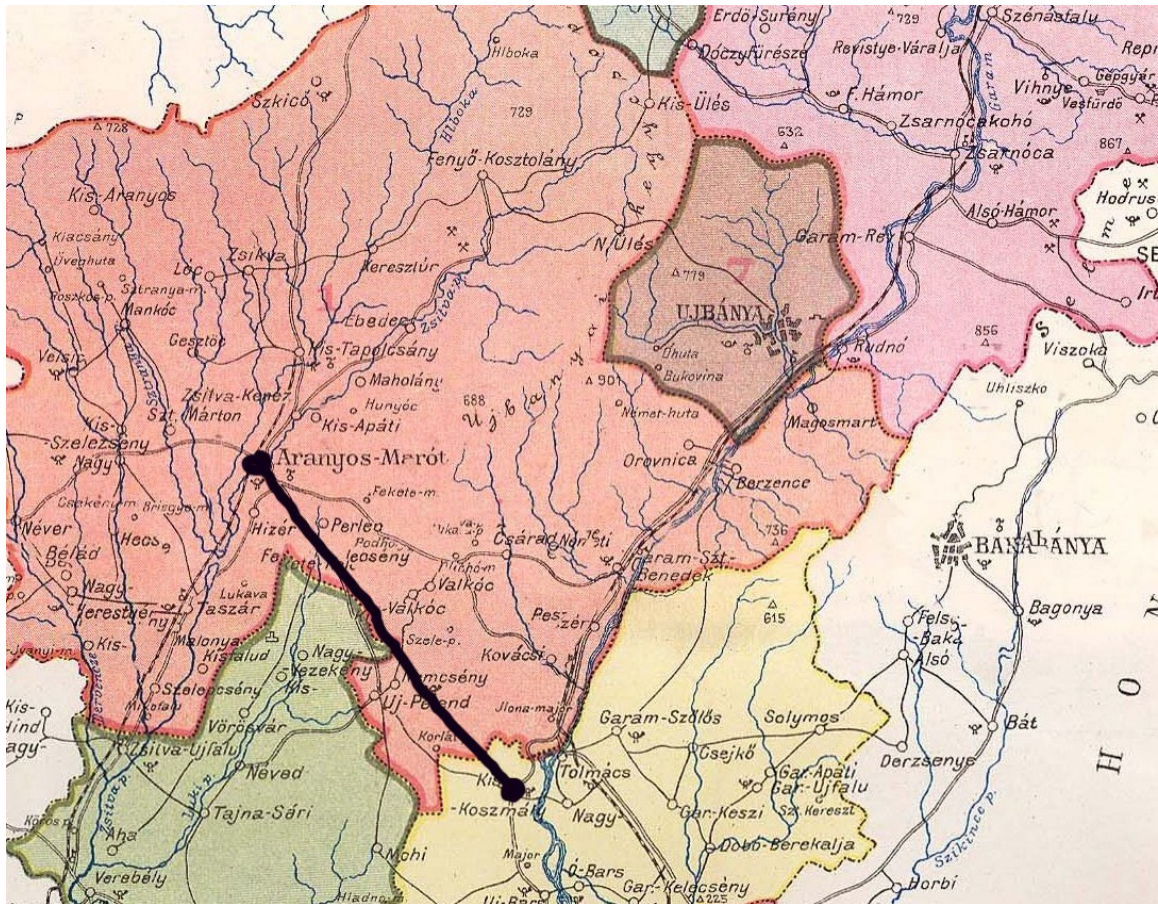
Ďalšími úspešnými snahami činorodého tekovského župana bolo obnovenie župného archívu, založenie župného múzea, vytvorenie dôchodkovej základiny pre úradníkov, prefinancovanie plátov obvodných lekárov a notárov zo župnej pokladnice. Jeho snaha o zreformovanie samosprávy sa nestretla s veľkým úspechom.

V roku 1893 predostrel Ján Kazy na župnom sneme ďalší veľkolepý pokrový plán. Chcel dať vybudovať telefónnu sieť, ktorá by prepojila sídlo župy so sídlami jednotlivých obvodov. Snažil sa zdôvodniť jej potrebu tak po hospodárskej ako i po správnej stránke. Zároveň predložil žiadosť

s podkladmi, doloženú predbežným rozpočtom aj na ministerstvo hospodárstva.

Množstvo mudrovania okolo tejto problematiky a názorové rozpory vo vnútri župy pochovali tento plán už v zárodku. Všetky ďalšie diskusie a pokusy o vybudovanie telefónnej siete sa odsunuli až do roku 1902.

Predsa sa však tekovský župan zaslúžil o prvú a nadhlo jedinú telefónnu linku, ktorá spájala 14 km vzdialenosť medzi Župným domom v Zlatých Moravciach a súkromným sídlom J. Kazyho v Malých Koszmálovciach.

Výrez z dobovej mapy Tekovskej župy s vyznačením prvej telefónnej linky

V roku 1899 pri príležitosti 10. výročia nástupu J. Kazyho do funkcie bola pozitívne zhodnotená činnosť tohto pokrokového muža, na ktorého pri tejto príležitosti nezabudol ani panovnícky dvor a prepožičal mu vysoké vyznamenanie – Leopoldov rytiersky kríž.

Kolektív autorov: Katarína Konečná, Mária Bakošová

